

گاز روابط اقتصادی و سیاسی ایران و ترکمنستان را گرم می‌کند

توسعه همکاری های گازی ایران با ترکمنستان می تواند منافع اقتصادی قابل توجهی برای هر دو طرف ایجاد کند؛ منافع دوطرفه‌ای که سطح وابستگی متقابل را به گونه‌ای افزایش می‌دهد که هزینه فاصله گرفتن از ایران برای ترکمنستان به‌شدت بالا رود. هر چه سهم ایران در زنجیره صادرات گاز ترکمنستان پر رنگ‌تر شود، پیوند اقتصادی دو کشور عمیق‌تر می‌شود و انگیزه این همسایه شمالی برای چرخش به سمت رقبای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ایران کاهش خواهد یافت.

■ ■ ■

تقویت همکاری های گازی با ترکمنستان باید به یکی از اولویت‌های راهبردی دولت چهاردهم در حوزه دیپلماسی انرژی تبدیل شود، زیرا امروز رقابت قدرت‌ها برای جذب شرکای انرژی در آسیای مرکزی به‌شدت تشدید شده و هر گونه غفلت از توسعه روابط اقتصادی با همسایگان شمالی می‌تواند این کشور را به سمت بلوکه‌های رقیب و دشمنان منافع ایران سوق دهد. ترکمنستان به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر گاز جهان، همسایه‌ای است که پیوند پایدار با آن نه تنها امنیت انرژی شمال و شمال شرق ایران را تضمین می‌کند، بلکه در سطحی کلان‌تر به تثبیت جایگاه ایران در معادلات ژئوپلیتیکی منطقه نیز می‌انجامد. از این منظر، همکاری گازی صرفاً یک معامله اقتصادی نیست، بلکه ابزاری برای تولید قدرت، کاهش تهدیدات پیرامونی و تعمیق پیوندهای سیاسی به واسطه منافع مشترک است.

دولت چهاردهم باید با نگاه راهبردی، فصل جدیدی از روابط گازی با ترکمنستان را بر پایه قراردادهای بلندمدت و توسعه زیرساخت‌های مشترک آغاز کند. واردات پایدار گاز از ترکمنستان برای تأمین نیاز فصل سرد کشور، در کنار توسعه سوآپ گازی با ترکمنستان برای رساندن گاز ترکمن‌ها به سمت بازارهای جنوب و شرق آسیا و همچنین ترکیه و عراق می‌تواند منافع اقتصادی قابل توجهی برای هر دو طرف ایجاد کند؛ منافع دوطرفه‌ای که سطح وابستگی متقابل را به گونه‌ای افزایش می‌دهد که هزینه فاصله گرفتن از ایران برای ترکمنستان به‌شدت بالا رود. هر چه سهم ایران در زنجیره صادرات گاز ترکمنستان پررنگ‌تر شود، پیوند اقتصادی دو کشور عمیق‌تر می‌شود و انگیزه این همسایه شمالی برای چرخش به سمت رقبای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای ایران کاهش خواهد یافت.

در نبرد جدیدی که بر سر کریدورهای انرژی در منطقه در جریان است، کشورهای موفق خواهند بود که بتوانند خود را به محورهای اصلی انتقال انرژی تبدیل کنند. ایران با برخورداری از موقعیت جغرافیایی کم‌نظیر، مرز مشترک با ترکمنستان و دسترسی به آب‌های آزاد، این ظرفیت را دارد که به امن‌ترین و اقتصادی‌ترین مسیر صادرات گاز آسیای مرکزی به خصوص کشور ترکمنستان تبدیل شود. تحقق این نقش نیز مستلزم آن است که دولت چهاردهم نه با رویکرد مقطعی، بلکه با یک نقشه راه بلندمدت، تعامل گازی با ترکمنستان و روسیه را توسعه دهد، به گونه‌ای که ترکمنستان احساس کند امنیت صادرات انرژی، در اندامزنی پایدار و ثبات مسیرهای تجاری‌اش به همکاری با ایران گره خورده است. چنین درهم‌تنیدگی اقتصادی به‌طور طبیعی آثار سیاسی خود را نیز بر جای خواهد گذاشت

در سطح سیاسی نیز هر چه عمق همکاری های اقتصادی ایران و ترکمنستان افزایش یابد، امکان تأثیرگذاری باز یک‌رزن رقیب بر معادلات دو کشور کاهش خواهد یافت. تجربه روابط بین الملل نشان می‌دهد کشورهایی که منافع اقتصادی در هم‌تنیده دارند، کمتر به سمت تقابل و بیشتر به سمت همکاری پایدار حرکت می‌کنند. از این منظر، توسعه همکاری گازی با ترکمنستان می‌تواند به یکی از مؤثرترین ابزارهای ایران برای مهار نفوذ قدرت‌های رقیب در آسیای مرکزی و جلوگیری از سوق یافتن این همسایه شمالی به سمت بلوکه‌های ضدایرانی تبدیل شود. وابستگی متقابل شکل گرفته در حوزه انرژی، به تدریج به حوزه‌های دیگر همچون تجارت غیرنفتی، ترانزیت، سرمایه‌گذاری مشترک و همکاری‌های بانکی نیز تسری خواهد یافت.

ایجاد منافع مشترک پایدار با همسایه شمالی، نه تنها مانع فاصله گرفتن ترکمنستان از ایران خواهد شد، بلکه با شکل دهی به یک وابستگی متقابل اقتصادی و سیاسی، یک سپر سیاسی و امنیت پایدار تبدیل شده است. در چنین فضایی، نوع رابطه ایران با همسایگان انرژی‌دار خود، مستقیماً بر موازنه قدرت پیرامونی کشور اثر می‌گذارد. ترکمنستان به‌عنوان همسایه شمالی ایران و یکی از دارندگان بزرگ ذخایر گاز جهان، در نقطه‌ای ایستاده که انتخاب مسیر همکاری یا فاصله گرفتن از ایران می‌تواند پیامدهای بلندمدت اقتصادی و سیاسی برای هر دو طرف داشته باشد. از این منظر، تقویت پیوندهای گازی با ترکمنستان نباید یک گزینه فرعی تلقی شود، بلکه باید به یک مأموریت راهبردی در دستور کار دولت چهاردهم تبدیل گردد. مأموریتی که هدف آن، ایجاد همکاری مشترک مبتنی بر منافع اقتصادی دو کشور در بخش گاز و شکل دهی به وابستگی متقابل پایدار است؛ وابستگی‌ای که ترکمنستان را از حرکت به سمت محورهای رقیب و دشمنان منافع ایران باز می‌دارد.

این کارشناس انرژی افزود: اگر ایران در میدان کریدورهای انرژی با رویکرد متغعل یا صرفاً مقطعی وارد شود، به تدریج سهم خود را از معادلات انرژی شمال کشور و آسیای مرکزی از دست خواهد داد. توسعه واردات گاز از ترکمنستان، احیای قراردادهای بلندمدت و طراحی سازکارهای پایدار سوآپ گاز ترکمنستان به عراق و ترکیه، دقیقاً همان نقطه‌ای است که می‌تواند زمین بازی را به سود کشور ما تغییر دهد. هنگامی که بخش مهمی از صادرات گاز ترکمنستان از مسیر ایران عبور کند، تصمیم‌گیری سیاسی این کشور نیز تا بزر در چارچوب ملاحظات روابط با ایران انجام می‌شود این همان نقطه تلاقی اقتصاد و امنیت ملی است.

تجرب در ادامه افزود: تقویت همکاری های گازی با ترکمنستان صرفاً به معنای تأمین گاز وارداتی نیست، بلکه می‌تواند موتور محرک توسعه اقتصادی در مناطق شمال و شمال شرق کشور نیز باشد. ایجاد مراکز ذخیره‌سازی، ایستگاه‌های تقویت فشار، خطوط جدید انتقال و صنایع پایین‌دستی مبتنی بر گاز، موجب رونق سرمایه‌گذاری، اشتغالزایی و افزایش تاباوری اقتصادی در این مناطق خواهد شد و موجب می‌شود ایران به سمت تبدیل شدن بازگیرر پایدار و قابل اتکای انرژی منطقه به شرکای خود حرکت کند که در فضای رقابتی امروز، اهمیتی راهبردی دارد.

این کارشناس انرژی در پایان گفت: دولت چهاردهم اگر به دنبال یک سیاست خارجی اقتصادی فعال، امنیت‌ساز و بلندپروازانه است، ناگزیر باید همکاری گازی با ترکمنستان را از حاشیه به متن تصمیم‌سازی‌های کلان خود منتقل کند. ایجاد یک شبکه منافع مشترک با این همسایه شمالی، نه تنها تهدید چرخش آن به سمت دشمنان ایران را کاهش می‌دهد، بلکه با ایجاد وابستگی متقابل اقتصادی و سیاسی، یک پیوند بلندمدت و غیرقابل گسست میان دو کشور شکل می‌دهد. چنین پیوندی می‌تواند همزمان سه هدف راهبردی ایران را محقق کند: تثبیت امنیت انرژی، افزایش قدرت چانه‌زنی منطقه‌ای و کاهش اثرگذاری فشارهای خارجی؛ اهدافی که تحقق آنها بدون دیپلماسی فعال انرژی، ممکن نخواهد بود.

اقتصاد

سرویس اقتصادی۶۰۸۵۲۳

گزارش یک

سعیده زمانی

نبود بستر مناسب صادرات، قاچاق طلای سرخ را تشدید کرده است

سود زعفران ایرانی در جیب خارجی

با توجه به ارزش حدود ۴هزار دلاری هر کیلو زعفران در صورت صادرات سالانه ۳۰۰ تن زعفران از ایران ۱/۲میلیارد دلار ارزآوری خواهیم داشت

مستقیم در زنجیره تولید زعفران حدود ۷۰۰ هزار نفر برآورد می‌شود که حکایت از اهمیت و اثرگذاری این زنجیره مهم بر اقتصاد کشور دارد.

پیمان فلسفی، رئیس فراکسیون کشاورزی پویا و امور عشایر مجلس با تأکید بر اینکه صنعت زعفران سهم بی‌بدیلی در توسعه بازارهای غیرنفتی و ایجاد اشتغال پایدار دارد به اهمیت استفاده از فناوری‌های پیشرفته در این حوزه تأکید کرد و با اشاره به راه‌اندازی بزرگ‌ترین مزرعه زعفران جهان در سمنان گفت: «این مجموعه بزرگ‌ترین مزرعه زعفران جهان را با مساحت صد هکتار در اختیار دارد که علاوه بر کشت انبوه، به فناوری پیشرفته استخراج «کراسین» از زعفران دست یافته است. کراسین، ماده مؤثره و فرآورده جانبی بسیار باارزش زعفران است که ارزش اقتصادی آن از خود زعفران بالاتر است و می‌تواند میلیون‌ها دلار ارزش افزوده برای کشور به ارمغان آورد.»

■ ظرفیت میلیارد دلاری زعفران ایران

زعفران به‌عنوان محصولی پربها و مقاوم به خشکی، نقش مهمی در کشاورزی پایدار مناطق خشک، امنیت غذایی و توسعه روستایی ایفا می‌کند. با توجه به ارزش حدود ۴ هزار دلار هر کیلو زعفران در صورت صادرات سالانه ۳۰۰ تن زعفران از ایران ۱/۲ میلیارد دلار ارزآوری خواهیم داشت.

کشورهای اسپانیا، امارات، چین و افغانستان در طول سالیان گذشته همواره در صدر خرید زعفران از ایران بوده‌اند. البته بررسی‌ها نشان می‌دهد این کشورها خود مصرف‌کننده تمامی زعفران‌های وارداتی ایران نبوده‌اند و بخش قابل توجهی از آن را به سایر بازارهای مصرف صادرات مجدد می‌کنند. برای بهره‌برداری کلاه‌ه از ظرفیت صادرات زعفران و جلوگیری از هدررفت سرمایه ملی ضروری است دولت نهادهای مسئول با ایجاد بستر مناسب صادرات، رفع موانع قانونی و کاهش بوروکراسی، مسیر فروش رسمی را تسهیل کنند. به کارگیری فناوری‌های نوین در فرآوری و بسته‌بندی، ورود دستگاه‌های کماینه‌ر جداسازی کلاله و توسعه محصولات با ارزش افزوده مانند کراسین می‌تواند هزینه‌ها را کاهش و رقابت‌پذیری زعفران ایران در بازار جهانی را افزایش دهد. همچنین فرهنگ‌سازی در میان تولیدکنندگان و نظارت بر کارتهای بازرگانی اجاره‌ای می‌تواند از قاچاق جلوگیری و درآمد واقعی کشاورزان و کشور را تضمین کند.



می‌تواند روزانه حداقل ۲۰ کیلوگرم کلاله را جداسازی کند. استفاده از این دستگاه‌ها به شدت هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و در شرایط تولید سنتی، ماندگاری و رقابت‌پذیری زعفران در بازار جهانی به خطر می‌افتد. در سال‌های گذشته دستگاه جداسازی کلاله به کشور وارد نشده است، درحالی‌که این دستگاه تأثیر بسزایی بر فرآوری زعفران و تولید کروسین زعفران دارد.

■ نقش جدی زعفران در پایداری زندگی اجتماعی و اقتصادی

کشت زعفران در سنت‌های روستایی ایران به‌ویژه در استان‌های خراسان رضوی و جنوبی، ریشه‌ای عمیق دارد و معیشت صدها هزار کشاورز خرد را تأمین و انتقال دانش نسل به نسل را تضمین می‌کند. با توجه به نقش جدی زعفران در پایداری زندگی اجتماعی و اقتصادی مردم به‌خصوص در منطقه خراسان، بررسی ناکارآمدی‌های حاکم بر این صنعت جای بحث و بررسی دارد. توجه به این نکته مهم ضروری به نظر می‌رسد که اشتغال

ف

گل زعفران که کشاورز از زمین می‌چیند، نیاز به جداسازی کلاله‌ها دارد. هر گل شامل سه کلاله است و در ایران این جداسازی به صورت دستی انجام می‌شود که فرایندی زمانبر و پرجالش است. هر کارگر روزانه تنها حدود ۳۰۰ گرم کلاله جداسازی می‌کند، در حالی که یک دستگاه می‌تواند روزانه حداقل ۲۰ کیلوگرم کلاله را جداسازی کند. استفاده از این دستگاه‌ها به شدت

هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و در شرایط انجام می‌شود که فرایندی زمانبر و پرجالش است. هر کارگر روزانه تنها حدود ۳۰۰ گرم کلاله جداسازی می‌کند، در حالی که یک دستگاه می‌تواند روزانه حداقل ۲۰ کیلوگرم کلاله را جداسازی کند و نقش مؤثری در بهبود عملکرد کشاورزی داشته باشد.

در سال‌های آینده دلگرم شوند، حال اگر دولت یا نهادهان نتوانند به وظایف خود عمل کنند نمی‌توان انتظار داشت تولیدکننده به ارزش واقعی محصول خود دست یابد.» عضو شورای ملی زعفران حداقل قیمت هر کیلو زعفران را ۱۵۰ تا ۱۶۰ میلیون و حداکثر ۲۰۰ تا ۲۲۰ میلیون تومان اعلام کرد و گفت: «با رفع موانع صادراتی و نیاز دنیا به زعفران، ظرفیت دستیابی به بالاترین رقم صادرات را داریم. گفتنی است برای صادرات هر کیلو زعفران بین ۳ تا ۴ هزار دلار ارزآوری خواهیم داشت.»

■ سایه ضعف تکنولوژی تولید بر سر زعفران ایرانی

تکنولوژی فرآوری در تولید زعفران نقش بسزایی دارد. گل زعفران که کشاورز از زمین می‌چیند، نیاز به جداسازی کلاله‌ها دارد. هر گل شامل سه کلاله است و در ایران این جداسازی به صورت دستی انجام می‌شود که فرایندی زمانبر و پرجالش است. هر کارگر روزانه تنها حدود ۳۰۰ گرم کلاله جداسازی می‌کند، در حالی که یک دستگاه می‌تواند روزانه حداقل ۲۰ کیلوگرم کلاله را جداسازی کند. استفاده از این دستگاه‌ها به شدت هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و در شرایط انجام می‌شود که فرایندی زمانبر و پرجالش است. هر کارگر روزانه تنها حدود ۳۰۰ گرم کلاله جداسازی می‌کند، در حالی که یک دستگاه

در چنین شرایطی شاهد رونق قاچاق این طلای سرخ رنگ و از دست رفتن سرمایه‌های ملی هستیم. گزارش‌ها حاکی از آن است ماهانه ۱۰ تن زعفران از مرزهای کشور قاچاق می‌شود.

علی حسینی، عضو شورای ملی زعفران در این باره با اشاره به آمار بالای قاچاق زعفران از کشور گفت: «اگر بستر مناسب برای صادرات قانونی داشته باشیم، شاهد رشد صادرات خواهیم بود. با توجه به موانع سد راه صادرات بایدی است قاچاق رونق می‌گیرد که متأسفانه نسبت به حفظ منافع ملی، بازگشت از کار آفرینی تعهدی ندارند.»

حسینی از افزایش دو، سه برابری قیمت زعفران نسبت به سال قبل خبر داد و افزود: «افزایش قیمت زعفران نویدی برای کشاورزان است که به تولید

گزارش ۲

زینب زربین

رشد اقتصادی در ۶ ماه گذشته در جازد

تولید ناخالص داخلی (GDP) در ۶ ماه گذشته با احتساب نفت، رشد صفر ممیز یک درصدی را تجربه کرده است و بخش کشاورزی، صنایع و خدمات وضعیت متفاوتی در نیمه اول سال ۱۴۰۴ داشته‌اند

اقتصاد کشورمان در شش ماه نخست سال ۱۴۰۴ با ثبات نسبی مواجه شد و تغییرات عمده‌ای در تولید ناخالص داخلی مشاهده نشد. بر اساس آخرین گزارش مرکز آمار ایران، تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰، با احتساب نفت، به ۵۰ هزار و ۶۵۸ هزار میلیارد ریال رسید که رشد صفر ممیز یک درصد نسبت به نیمه اول سال قبل را نشان می‌دهد. بدون احتساب نفت، این رقم به ۲۸ هزار و ۱۸۹ هزار میلیارد ریال کاهش یافت و کاهش صفر ممیز پنج درصدی را تجربه کرد. بررسی بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد کشاورزی با کاهش سه درصدی مواجه شده است، صنایع و معادن رشد اندک صفر ممیز سه درصد داشته و بخش خدمات نیم درصد افزایش یافته است، استخراج نفت و گاز طبیعی رشد یک درصد هشت دهم درصد، سهم خود را از معادلات انرژی شمال کشور و آسیای مرکزی از دست داده است. به علاوه، افزایش قیمت نفت و گاز، موجب رونق سرمایه‌گذاری، اشتغالزایی و افزایش تاباوری اقتصادی در این مناطق خواهد شد و موجب می‌شود ایران به سمت تبدیل شدن بازگیرر پایدار و قابل اتکای انرژی منطقه به شرکای خود حرکت کند که در فضای رقابتی امروز، اهمیتی راهبردی دارد.

اعداد و ارقام از درج‌زنج اقتصاد سخن می‌گویند به طوری که در نیمه اول سال ۱۴۰۴، تغییرات محدودی را تجربه کرد و رشد اقتصادی تقریباً ثابت ماند. تازه‌ترین گزارش مرکز آمار ایران نشان می‌دهد محصول ناخالص داخلی (GDP) به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰، با احتساب نفت، به ۵۰ هزار و ۶۵۸ هزار میلیارد ریال رسیده است، در حالی که نسبت به نیمه اول سال گذشته تنها رشد صفر ممیز یک درصد، سه برابر معادن رشد یک درصد پنج دهم درصد، اما صنعت، تأمین آب و برق، توزیع گاز و ساختمان کاهش یافته است. این امر گویای آن است که بخش غیرنفتی اقتصاد با کاهش تولید مواجه بوده و صرفاً نفت توانسته است رشد اقتصادی را تثبیت کند.

بررسی بخش‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد گروه کشاورزی با کاهش ۳ درصدی روبه‌رو شده است. زیرمجموعه‌های کشاورزی شامل زراعت و باغداری، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری هستند که کاهش تولید در این حوزه‌ها ناشی از

رشد اقتصادی در ۶ ماه گذشته در جازد

تولید ناخالص داخلی (GDP) در ۶ ماه گذشته با احتساب نفت، رشد صفر ممیز یک درصد داشته و بدون نفت کاهش صفر ممیز پنج درصدی را تجربه کرده است و بخش کشاورزی، صنایع و خدمات وضعیت متفاوتی در نیمه اول سال ۱۴۰۴ داشته‌اند

بخش‌های مالی، بیمه و خدمات عمومی رشد قابل توجهی نداشته‌اند. این نشان می‌دهد بخش خدمات به تنهایی نمی‌تواند جایگزین کاهش تولید در دیگر بخش‌ها شود و اقتصاد همچنان شکننده باقی مانده است.

نتایج گزارش مرکز آمار ایران حاکی از آن است که اقتصاد کشور در نیمه اول ۱۴۰۴ ترکیبی از رشد اندک و کاهش محدود را تجربه کرده و بخش نفت نقش تثبیت‌کننده داشته است. اگر وضعیت بخش غیرنفتی بهبود نیابد، رشد اقتصادی سالانه نیز تحت فشار قرار خواهد گرفت و دستیابی به رشد پایدار اقتصادی با چالش مواجه خواهد شد. دسترسی به داده‌های تفصیلی حساب‌های ملی از طریق درگاه ملی آمار فراهم شده و تحلیلگران، پژوهشگران و سیاستگذاران می‌توانند با استفاده از داده‌های ۱۸ بخش اصلی و ۵۰ رشته فعالیت، روندهای اقتصادی نیمه اول سال ۱۴۰۴ را دقیق بررسی کنند. این داده‌ها نشان می‌دهند اصلاح ساختاری در بخش غیرنفتی، بهبود بهره‌وری در کشاورزی، صنعت و توسعه خدمات ضروری است تا وابستگی به نفت کاهش یابد و رشد اقتصادی پایدار حاصل شود.

تحلیل دقیق زیرشاخه‌های اقتصاد نشان می‌دهد رشد بخش نفت و گاز طبیعی عامل اصلی رشد بخش نفت و گاز کشور شدیدی GDP بوده است. سایر معادن نیز رشد مناسبی داشته، اما صنایع تولیدی، ساختمان و زیرساخت‌های خدماتی جدید و افزایش بهره‌وری در این حوزه است اما کاهش تولید در بخش‌های صنعت، توزیع گاز طبیعی و تأمین آب و برق، ضعف مدیریت شبکه‌های انرژی و محدودیت زیرساخت‌ها را نشان می‌دهد. فعالیت‌های ساختمانی نیز تحت تأثیر افزایش هزینه مصالح و محدودیت‌های مالی کاهش یافته‌اند و بهبود این شرایط مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و سرمایه‌گذاری هدفمند است.

بخش خدمات، با رشد نیم درصدی توانسته تا حدی کاهش تولید در بخش‌های دیگر را جبران کند، اما محدودیت‌هایی دارد. فعالیت‌های عمده و خردفروشی، حمل و نقل و انبارداری، اطلاعات و ارتباطات رشد اندکی داشته‌اند، در حالی که



در بخش کشاورزی، کاهش تولید در زراعت و باغداری، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری نشان‌دهنده ضعف در مدیریت منابع و مشکلات تأمین نهاده‌هاست. تغییرات اقلیمی و کمبود آب اقتصاد با چالش‌های ساختاری متعددی مواجه است. کاهش سرمایه‌گذاری، افزایش هزینه‌های تولید و محدودیت دسترسی به منابع مالی نیز به کاهش تولید در بخش‌های مختلف منجر شده است. با توجه به اهمیت بخش کشاورزی و بهبود زیرساخت‌ها، این روند منفی کاهش و تولید در این بخش افزایش یابد.

در صنایع و معادن، رشد استخراج نفت و گاز طبیعی نشان‌دهنده اثر مثبت توسعه میدان‌های جدید و افزایش بهره‌وری در این حوزه است اما کاهش تولید در بخش‌های صنعت، توزیع گاز طبیعی و تأمین آب و برق، ضعف مدیریت شبکه‌های انرژی و محدودیت زیرساخت‌ها را نشان می‌دهد. فعالیت‌های ساختمانی نیز تحت تأثیر افزایش هزینه مصالح و محدودیت‌های مالی کاهش یافته‌اند و بهبود این شرایط مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و سرمایه‌گذاری هدفمند است.

بخش خدمات، با رشد نیم درصدی توانسته تا حدی کاهش تولید در بخش‌های دیگر را جبران کند، اما محدودیت‌هایی دارد. فعالیت‌های عمده و خردفروشی، حمل و نقل و انبارداری، اطلاعات و ارتباطات رشد اندکی داشته‌اند، در حالی که

۱۴۰۴ ترکیبی از رشد محدود و کاهش جزئی را تجربه کرده و بخش نفت نقش تثبیت‌کننده داشته است.

بررسی روندهای چند سال اخیر نشان می‌دهد اقتصاد با چالش‌های ساختاری متعددی مواجه است. کاهش سرمایه‌گذاری، افزایش هزینه‌های تولید و محدودیت دسترسی به منابع مالی نیز به کاهش تولید در بخش‌های مختلف منجر شده است. با توجه به اهمیت بخش کشاورزی و بهبود زیرساخت‌ها، این روند منفی کاهش و تولید در این بخش افزایش یابد.

در صنایع و معادن، رشد استخراج نفت و گاز طبیعی نشان‌دهنده اثر مثبت توسعه میدان‌های جدید و افزایش بهره‌وری در این حوزه است اما کاهش تولید در بخش‌های صنعت، توزیع گاز طبیعی و تأمین آب و برق، ضعف مدیریت شبکه‌های انرژی و محدودیت زیرساخت‌ها را نشان می‌دهد. فعالیت‌های ساختمانی نیز تحت تأثیر افزایش هزینه مصالح و محدودیت‌های مالی کاهش یافته‌اند و بهبود این شرایط مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و سرمایه‌گذاری هدفمند است.

بخش خدمات، با رشد نیم درصدی توانسته تا حدی کاهش تولید در بخش‌های دیگر را جبران کند، اما محدودیت‌هایی دارد. فعالیت‌های عمده و خردفروشی، حمل و نقل و انبارداری، اطلاعات و ارتباطات رشد اندکی داشته‌اند، در حالی که

محصول ناخالص داخلی ایران در شش ماه نخست ۱۴۰۴ با احتساب نفت رشد صفر ممیز یک درصد داشته، اما بدون نفت کاهش صفر ممیز پنج درصدی را تجربه کرده است. بخش کشاورزی افت سه درصد، صنایع و معادن و بخش اصلی و ۵۰ درصد هشت دهم درصد، اما صنعت، تأمین آب و برق، توزیع گاز و ساختمان کاهش یافته است. این امر گویای آن است که بخش غیرنفتی اقتصاد با کاهش تولید مواجه بوده و صرفاً نفت توانسته است رشد اقتصادی را تثبیت کند.

بررسی بخش‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد گروه کشاورزی با کاهش ۳ درصدی روبه‌رو شده است. زیرمجموعه‌های کشاورزی شامل زراعت و باغداری، دامداری، جنگلداری و ماهیگیری هستند که کاهش تولید در این حوزه‌ها ناشی از